

24 KULTUR OG IDEER

Album Orgel

Kåre Nordstoga
THE ORGAN OF OSLO CATHEDRAL

Orgelet i Oslo domkirke
Verk av Bach, Lindeman,
Grieg, Lindberg, Reger og
Gounod
Lawo classics 1103.

Spiller med suveren
oversikt og innsikt.

Album Orgel

Anders Eidsten Dahl
MENDELSSOHN AND THE ORGAN SONATA

Orgelet i Sofienberg kirke
i Oslo
Lawo classics 1108.

Ren og usentimental
tolkning av Mendels-
sohn.

Album Orgel

Terje Winge
ORGANISM

Orgelet i Ålesund kirke
Verk av Trygve Madsen,
Kjell Mørk Karlsen og Kjell
Flem
Lindberg Lyd 2L-123 SABD
og Blu-ray.

La deg ikke skremme
av dissonerende orgel-
klanger.

Album Orgel

Kolbein Haga
OLD BACH, FOREVER YOUNG

Orgelet i Martinikerk,
Groningen
Euridice EUCD 89 ISRC
NOMVA 1689

Helstøpt på et
instrument som klinger
tilnærmet slik det skal
ha gjort rundt 1740.

Orgelspill fra øverste hylle

VELSPILT: Fire av våre fremste organister har spilt inn orgelverk fra barokk til samtid. Det er mye å glede seg over i innspillinger som strekker seg fra Bach til Kjell Mørk Karlsen.

ANMELDELSE
HELGE LANDMARK
kultur@vl.no

Sannsynligvis er Kåre Nordstogas CD fra Oslo domkirke mest ment som en presentasjon av hovedorgelet og de klanglige mulighetene det har. Her er Nordstoga «hjemme», hvilken organist kjenner dette orgelet bedre? Ryde og Bergorgelet, med barokkfasaden fra 1727, kommer til sin rett i et program som burde ha bred appell: *Tocatta og fuge i d-moll, Holbergsuite*, variasjoner over *Eg veit i himmerik ei borg, Gamal fäbodpsalm från Dalarna*, orgelversjon av feleslått *Rosa*, fantasi over koralen *Wie schön leucht' uns der Morgenstern*, og til slutt *Ave Maria*.

Imponerende. Kåre Nordstoga spiller med suveren oversikt og innsikt, mest imponerer han i den meget krevende koralfantasien av Reger. Det er et variasjonsverk over melodien og den tyske teksten, mange husker melodien fra salmen «Av høyheten opprungen er». Her viser orgelet seg i full bredde, fra det dunkleste pianissimo til et nesten påtrengende fortissimo. Blant det folketonebaserte på CD-en vil jeg fremheve *Rosa*; et resultat av

samarbeidet mellom Nordstoga og felespilleren Knut Buen. Her svinger orgelet seg i hardingfelestil. Elegant og klanglig delikat. Mye å glede seg over på denne CDen, som også lydteknisk er god, med minimalt av trafikkstøy utenfra.

Mendelssohn-sonater. En dobbelt-CD med musikk av Mendelssohn er innspilt på Eule-orgelet fra 2014 i Sofienberg kirke, som er godt egnet for tyskinspirert orgelmusikk fra 1800-tallet. Musikken av Felix Mendelssohn er forankret i tradisjonen etter Bach, i klassiske former.

Da de seks sonatene (på CD 1) ble publisert, var de satt sammen på grunnlag av et større antall stykker. CD 2 inneholder komposisjoner som ikke kom med i sonatene, og som kanskje har vært lite kjent. For de mange som kjenner annen musikk av Mendelssohn, vil tonespråket ofte være gjenkjennelig og tilgjengelig. Mendelssohn forbinder vi ikke minst med temaer som lett setter seg fast, dette gjelder også i orgelstykkene. Her er mye flott å oppdage.

Anders Eidsten Dahls tolkning er ren og usentimental. Han spiller med stort teknisk overskudd, noe mange av satsene krever. Sofienbergorgelet imponerer

med klang som kan være både mektig og myk. Honnør for denne klingende dokumentasjonen.

Norske orgelverk. Terje Winge musiserer briljant på Ålesund kirkes orgel, som etter renoveringen er et av landets største, og velegnet til de ekspressive verkene som presenteres. Dette er til dels krevende musikk, både for tilhører og ikke minst for utøver. Men lyttere som er uvant med dissonerende orgelklanger skal ikke la seg skremme! Å møte det som «river» litt kan gi stort utbytte.

Kjell Mørk Karlsens *Sonata «De profundis»* (fra 2003) har en alvorlig karakter og gripende intensitet. Ropet fra dypet – *De profundis clamavi* – illustreres dramatisk fra starten, med et gjentatt, fallende motiv. Annen sats – *Monodi* – («en som synger alene») åpner mer stillferdig, med figurasjoner som utvikles over et orgelpunkt. Tredje sats, *Aus tiefer Not*, er på mange måter formet som en toccata fra en fransk orgelsymfoni, med virtuose figurasjoner i manual over tema i pedal. Her inntretr koralen «Av dypest nød jeg rope må». Virkningsfullt.

Mer umiddelbart tilgjengelig er Trygve Madsens *Le Tombeau de Dupré* (1989). Den er formet som en fransk orgelsymfoni, og

ÅLESUND KIRKE: Terje Winge har spilt inn nyere, norsk orgelmusikk på det nyrenoverte orgelet i Ålesund kirke, ett av landets største.
Foto: Morten Lindberg

er mer å oppfatte som en hyllest til, enn som gravskrift over den legendariske organist og komponist Marcel Dupré. Stilmessig og satsteknisk lånes det lekt fra nevnte franske tradisjon. Orgelmusikk kan faktisk være humoristisk. Navnet *Marcel* forekommer som tema i fugen, både gjennom solfa-systemet og i «vanlige» tonenavn. Men det er nok ikke så lett å høre.

Med *Ecclesia in mundo* av Kjell Flem er vi over i en annen klang-

verden, inspirert av Olivier Messiaen og musikktradisjoner fra Østen.

Dette er et spennende verk i tre satser, en slags tonemalende beskrivelse av Kirkens rolle og betydning i verden. Yttersatsene er intense, med virtuose passasjer og store klangblokker. Midtsatsen *Communion* går lett i øret, den har et stille og statisk preg med improvisatoriske passasjer mot en eterisk bakgrunnsklang. Tiltalende.